

Зелінська Ю.О.,

здобувач вищої освіти IV курсу
кафедри івент-менеджменту та соціальних
комунікацій ВП «Миколаївська філія
Київського національного університету
культури і мистецтв»;

Науковий керівник: Шуляк С.О., кандидат
педагогічних наук, доцент, завідувач
кафедри івент-менеджменту та соціальних
комунікацій ВП «Миколаївська філія
Київського національного університету
культури і мистецтв», м. Миколаїв,
Україна

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Штучний інтелект — одна з найактуальніших тем сьогодення. Він впливає на всі сфери життя, від автоматизованих систем до розумних помічників. Для кращого розуміння важливості розробку у цій галузі, розглянемо процес створення і розвитку штучного інтелекту від його зародження до сучасних досягнень. Історія штучного інтелекту поділяється на декілька визначних періодів, які детально відображають прогрес і революції в цій галузі [4].

Період народження (1950-1956). В цей період починається розвиток ШІ. Коли Алан Тюрінг в 1950 році публікує статтю «Чи можуть машини мислити?», в якій запропонував «тест Тюрінга». Цей тест був розроблений для оцінки здатності пристрою імітувати людський мозок. До сьогодення тест Тюрінга є важливим показником прогресу в дослідженнях штучного інтелекту [3]. Після цього в 1956 році на Дартмутській конференції професор Джон Маккарті вводить термін «штучний інтелект» трактуючи його «як науку і технологію створення інтелектуальних машин, особливо інтелектуальних комп'ютерних програм» [1].

Золотий вік розвитку штучного інтелекту (1957-1974). Період характеризувався багатьма успішними проєкт та новими напрямками розвитку ШІ. Найбільш разючим проєктом того часу став Перцептрон. Математична та обчислювальна модель сприйняття інформації в мозку, запропонована Френком Розенблатом у 1957 році та реалізована у вигляді електронної машини під назвою Mark 1. Ця машина стала першим у світі нейронним комп'ютером [2]. Пізніше Джозеф Вайценбаум у 1966 році розробив першого чат-бота ELIZA, програму обробки природної мови за зразком психотерапевта.

Внаслідок цього, впродовж 1970-х і 1980-х років було розроблено багато експертних систем (комп'ютерних програм, які володіють спеціалізованими знаннями і можуть приймати рішення на основі цих знань). Однією з перших була програма Dendral, розроблена в Стенфордському університеті в 1965 році для хімічних досліджень. Іншими важливими системами, розробленими в цей період,

були MYCIN (медична діагностика) і PROSPECTOR (розвідка корисних копалин) [6].

Пізніше, було розроблено перший інтелектуальний людиноподібний робот WABOT-1 в Японії в 1972 році. Однак, навіть попри це, популярність штучного інтелекту пішла на спад, оскільки було виявлено, що ці системи мають значні обмеження в ефективності та застосуванні [3].

Період першої "зими штучного інтелекту" (1974 -1980). Характеризувався значним скороченням фінансування та відсутністю інтересу з боку інвесторів і громадськості. Спільнота дослідників ШІ була розчарована відсутністю прогресу. Це призвело до зменшення кількості проєктів, що перебувають на стадії розробки, а також до того, що активні проєкти не змогли досягти значного прогресу через брак ресурсів.

Період "буму" штучного інтелекту (1980-1987) став можливим завдяки величезному зростанню обчислювальної потужності комп'ютерів і наявності великих обсягів даних, які можна було ефективно використовувати для розробки нових моделей.

У 1980 році в Стенфордському університеті відбулася перша національна конференція Американської асоціації штучного інтелекту, яка поклала початок передовим дослідженням у цій галузі [3].

Після цього, були розроблені алгоритми, які дозволили комп'ютерам "вчитися" на даних і робити прогнози. Яскравим прикладом є проєкт Сус. Створений у 1984 році Дугласом Реном. Цей проєкт продемонстрував можливість інтеграції різних знань у комп'ютерні системи та підтвердив практичну ефективність методів машинного навчання [5].

Період другої "зими штучного інтелекту" (1987-1993). Під час нього інвестори та уряди знову припинили фінансування досліджень у галузі штучного інтелекту, посилаючись на високі витрати та неефективні результати. Увесь прогрес у цій галузі піддається критиці. Однак цей період виявився необхідним для уточнення та адаптації підходів до розробки штучного інтелекту.

Період становлення інтелектуальних агентів (1993-2011). Відзначився активним розвитком передових досліджень і застосуванням нейронних мереж.

У 1997 році комп'ютер IBM Deep Blue переміг чемпіона світу з шахів Гаррі Каспарова. Ця революційна перемога стала знаменитою, оскільки з цього моменту шахові програми почали грати сильніше, ніж люди [4].

У 2006 році компанії Facebook, Twitter і Netflix почали широко впроваджувати технологію штучного інтелекту, демонструючи переваги та потенціал штучного інтелекту в різних галузях [6].

Період розвитку генеративного штучного інтелекту (з 2011 року). Характеризується розвитком генеративного штучного інтелекту, який здатний генерувати нові дані або контент, подібні до даних, на яких вони були навчені. Сюди входить створення зображень, тексту, музики й навіть відео. Яскравим прикладом слугує система Watson від IBM, яка у 2011 році отримала нагороду "Jeopardy" за демонстрацію здатності розуміти природну мову і швидко вирішувати складні

завдання. Або функція Google Now представлена Google у 2012 році, яка надає користувачам прогнози та інформацію.

Проривом цього періоду є компанія Baidu, яка 2020 році випустила алгоритм LinearFold AI для медичних та дослідницьких команд, які розробляють вакцини проти COVID-19. Алгоритм може передбачити послідовність вірусної РНК всього за 27 секунд. Це в 120 разів швидше, ніж інші методи [4].

Останнім із найвідоміших проєктів є GPT-4 - четверта мовна модель мультимодальної системи, розроблена OpenAI у 2023 році. Модель здатна генерувати людський текст і є подальшим кроком у розвитку генеративного штучного інтелекту.

Історія розвитку штучного інтелекту показує безперервний і поступовий прогрес у цій галузі. Від примітивних моделей ідеальних агентів до потужних систем машинного навчання, штучний інтелект продовжує розвиватися і знаходити все більше застосувань у різних галузях. Історія показує, що, попри всі виклики та перешкоди, штучний інтелект має великий потенціал для розвитку та впливу на майбутнє суспільства.

Список використаних джерел:

1. Кривицький Ю. В. Штучний інтелект як інструмент правової реформи: потенціал, тенденції та перспективи. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2021. Т. 2, № 119. С. 90–101.
2. Манчестер Марк 1. web.archive. URL: <https://web.archive.org/web/20081229132333/http://www.computer50.org/mark1/MM1.html> [Дата звернення: 02.11.2023].
3. Подгаєцький О. Еволюція розробок у галузі штучного інтелекту в Україні та світі. *Дослідження з історії техніки*. 2012. № 16. С. 48–54.
4. Що таке штучний інтелект: історія, види та складові. GigaCloud: Хмарні технології та хмарний сервіс для бізнесу. URL: <https://gigacloud.ua/blog/navchannja/scho-take-shtuchnij-intelekt-istorija-vidi-ta-skladovi> [Дата звернення: 02.11.2023].
5. History of artificial intelligence Computer Informatics. web.archive. URL: https://p2k.unukaltim.ac.id/IT/en/3047-2944/Artificial-intelligence_9498_p2k-unukaltim.html#cite_ref-2 [Accessed 02 November 2023].